

DÔVODOVÁ SPRÁVA

A. Všeobecná časť

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky predkladá do medzirezortného pripomienkového konania návrh zákona, ktorým mení a dopĺňa zákon č. 548/2003 Z. z. o Justičnej akadémii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „návrh zákona“).

Návrh zákona bol vypracovaný ako iniciatívny materiál a nadväzuje na Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky.

Cieľom návrhu zákona je najmä rozšírenie Rady Justičnej akadémie o zástupcov navrhnutých právnickými fakultami verejných vysokých škôl a stavovských organizácií advokátov, notárov a súdnych exekútorov (Slovenská advokátska komora, Notárska komora Slovenskej republiky, Slovenská komora exekútorov). Súčasne sa navrhuje aj otvorenie výberového konania na funkciu riaditeľa a zástupcu riaditeľa Justičnej akadémie aj z prostredia mimo justície a ďalších záujemcov, ktorí sú uznávanými osobnosťami v oblasti vzdelávania vrátane vytvorenia výberovej komisie. Navrhuje sa tiež zvýšenie požiadaviek a kvalifikačných kritérií na túto funkciu.

V záujme posilnenia spolupráce Justičnej akadémie a akademickej obce sa v návrhu zákona upravuje taktiež dotačná schéma podporujúca túto spoluprácu.

Okrem toho sa návrhu zákona precizuje predmet činnosti Justičnej akadémie, cieľové skupiny vzdelávania, ako aj procedúra vykonania odbornej justičnej skúšky.

Účinnosť návrhu zákona sa navrhuje od 1. januára 2025, čím sa zohľadňuje ako dostatočná legisvakančná lehota, tak aj predpokladaná dĺžka legislatívneho procesu.

Predložený návrh zákona má vplyv na rozpočet verejnej správy a nemá vplyv na podnikateľské prostredie, sociálne vplyvy, vplyv na životné prostredie, vplyv na informatizáciu spoločnosti, vplyv na služby verejnej správy pre občana, ani vplyv na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi a nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky a zákonmi, ako aj s medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná a súčasne je v súlade s právom Európskej únie.

Návrh zákona nie je predmetom vnútrokomunitárneho pripomienkového konania.

B. Osobitná časť

K čl. I

(zákon č. 548/2003 Z. z.)

K bodom 1 a 2 (§ 2 ods. 1 a § 3)

Aktuálne účinné znenie zákona o Justičnej akadémii upravuje celoživotné vzdelávanie (ktoré sa okrem sudcov a prokurátorov poskytuje aj vyšším súdnym úradníkom a asistentom a naopak, neposkytuje sa právnym čakaťom prokuratúry) a ďalej „prípravné vzdelávanie zamerané na osvojenie si praktických zručností potrebných na výkon funkcie sudcu“ (§ 3 ods. 2), „vzdelávanie právneho čakaťa prokuratúry na výkon funkcie prokurátora počas prípravnej praxe“ [§ 3 ods. 3 písm. a)] a „odbornú prípravu vyššieho súdneho úradníka, asistenta sudcu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, asistenta sudcu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky, asistenta prokurátora a poradcu sudcu ústavného súdu Slovenskej republiky zameranú na vykonanie justičnej skúšky“ [§ 3 ods. 3 písm. b)].

Uvedené je potrebné zjednotiť. Návrhom sa zjednocuje prípravné vzdelávanie a spolu a celoživotným vzdelávaním typy vzdelávacích aktivít dopĺňal o jazykové vzdelávanie a vzdelávanie prostredníctvom zahraničných odborných stáží.

S ohľadom na rozsah vykonávaných zmien sa navrhuje nanovo naformulovať celý § 3, ktorý upravuje predmet činnosti akadémie.

K bodu 3 (§ 3a)

V nadväznosti na zmeny v § 3 sa navrhuje v novom ustanovení § 3a upraviť cieľové skupiny jednotlivých vzdelávacích aktivít.

Týmto sa vhodným spôsobom vzdelávacie aktivity sprehľadnia a aktualizuje sa okruh subjektov, ktorým sa poskytujú (v tejto súvislosti napríklad aktuálne znenie zákona o justičnej akadémii nezahŕňa tzv. „justičných stážistov“ napriek tomu, že ich stáž má byť prípravou na výberové konanie na funkciu sudcu). Tiež je vhodné upravená následnosť, teda pravidlá, komu sa vzdelávanie poskytuje prioritne a komu subsidiárne vtedy, ak to neohrozí kvalitu a dostupnosť vzdelávania pre prioritné cieľové skupiny.

K bodu 4 (§ 6 ods. 1)

Navrhuje sa rozšírenie rady Justičnej akadémie Slovenskej republiky (ďalej len „rada“) o zástupcov navrhnutých právnickými fakultami verejných vysokých škôl a stavovských organizácií advokátov, notárov a súdnych exekútorov (Slovenská advokátska komora, Notárska komora Slovenskej republiky, Slovenská komora exekútorov). Rozšírenie rady je nutné z dôvodu previazanosti právnického vzdelávania a justičného vzdelávania a tiež z dôvodu priestupnosti medzi jednotlivými právnickými povolaniami (najmä sudca-prokurátor-advokát-notár), ktorú umožňuje vzájomné „uznávanie“ odbornej justičnej skúšky, advokátskej skúšky, notárskej skúšky, resp. inej právnej skúšky [porovnaj § 5 ods. 3 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príslušiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, § 6 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov].

Zloženie rady musí odrážať potrebu efektívnejšieho vzdelávania sudcov, prokurátorov a najmä vyšších súdnych úradníkov a právnych čakatel'ov prokuratúry zástupcami rôznych právnických profesií a musí odrážať aj nadväznosť na kvalitu vzdelávania poskytovaného právnickými fakultami. Z doterajších skúseností tiež vyplýva potreba výraznejšieho zapojenia ďalších osôb do prípravy a realizácie študijného plánu akadémie z radov právnických fakúlt a stavovské organizácie advokátov, notárov a exekútorov, ktorú by mali zabezpečiť zástupcovia týchto profesií podľa navrhovanej právnej úpravy.

K bodu 5 (§ 6 ods. 9)

Ide o terminologické spresnenie doterajšej právnej úpravy vo väzbe na § 11 ods. 1.

K bodu 6 [§ 7 písm. b)]

Navrhuje sa otvorenie výberového konania na funkciu riaditeľa a zástupcu riaditeľa aj o ďalšie osoby, t.j. nie len sudcov a prokurátorov, vrátane vytvorenia výberovej komisie. Zvýšenie transparentnosti výberového procesu zabezpečí vnútorný predpis akadémie „Zásady výberového konania na funkciu riaditeľa a zástupcu riaditeľa Justičnej akadémie Slovenskej republiky“, na procese tvorby ktorého sa bude podieľať aj ministerstvo.

K bodu 7 [§ 7 písm. f)]

Dopĺňa sa nová pôsobnosť rady Justičnej akadémie spočívajúca v schvaľovaní koncepcie vzdelávania akadémie zameranú na metodológiu vzdelávania sledujúcu moderné trendy vzdelávania zamerané na odborné znalosti a zručnosti všetkých vzdelávaných cieľových skupín.

K bodu 8 (§ 8 ods. 1)

Vzhľadom na rozšírenie počtu zástupcov riaditeľa Justičnej akadémie sa navrhuje explicitne upraviť spôsob zastupovania riaditeľa, a teda riaditeľ určí jedného zo zástupcov, ktorý ho bude zastupovať počas jeho neprítomnosti.

K bodu 9 (§ 8 ods. 2)

Navrhované ustanovenie zakotvuje, že výber kandidátov na funkciu riaditeľa bude uskutočňovať výberová komisia zložená z piatich členov, pričom sa aprobuje doterajšia prax zakotvením jednoznačného a výslovného zákonného rámca (viď Zásady výberového konania na funkciu riaditeľa a zástupcu riaditeľa Justičnej akadémie Slovenskej republiky prijaté na základe § 7 písm. b) zákona č. 548/2003 Z. z. o Justičnej akadémii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Zloženie výberovej komisie bude zahŕňať členov rady a členov výberovej komisie vymenovaných ministrom spravodlivosti z databázy kandidátov na členov výberovej komisie na funkciu predsedu súdu § 37 ods. 5 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, vzhľadom na to, že na výbere a menovaní sa podieľajú oba subjekty súčasne.

K bodom 10 a 11 (§ 8 ods. 3 až 5 a ods. 8)

Navrhuje sa otvorenie výberového konania na funkciu riaditeľa aj z prostredia mimo justície a ďalších záujemcov, ktorí sú uznávanými osobnosťami v oblasti vzdelávania. Navrhuje sa tiež zvýšenie požiadaviek a kvalifikačných kritérií na túto funkciu. Doterajšie 20-ročné skúsenosti s fungovaním akadémie vedú k nutnosti otvorenia výberového konania na funkciu riaditeľa vzhľadom na doterajší nízky, resp. žiadny záujem o túto funkciu z radov sudcov a prokurátorov (v poslednom výberovom konaní bol iba jediný kandidát). Funkcia riaditeľa akadémie je navyše prevažne výkonná a administratívna pre najvyšší orgán akadémie, ktorým je Rada (§ 6 ods. 1 zákona) a tiež podporná pre ministerstvo, resp. súdnu radu (§ 3 ods. 6 zákona). Napríklad v Českej republike zákon obdobne nevyžaduje pre funkciu riaditeľa akadémie aj súčasne funkciu sudcu a prokurátora (porov. § 130 zákona č. 6/2002 Sb. o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů). Aplikačná prax v spojení s predmetom činnosti akadémie podľa § 3 ods. 4 zákona („akadémia zabezpečuje a koordinuje úlohy medzinárodnej spolupráce vrátane prípravy a organizácie spoločných medzinárodných vzdelávacích podujatí s inými národnými alebo medzinárodnými organizáciami“) naopak nevyhnutne vyžaduje znalosť aspoň jedného svetového cudzieho jazyka a odbornú reputáciu v oblasti vzdelávania sudcov a prokurátorov. Obdobne je potrebné riešiť aj funkciu zástupcu riaditeľa akadémie, pričom výber osoby a jej odvolanie sa ponecháva riaditeľovi akadémie, v prípade jeho vymenovania so súhlasom rady, a to aj vzhľadom ku skutočnosti, že jeho úlohy určuje a kontroluje riaditeľ (§ 8 ods. 1 zákona).

K bodu 12 (§10 ods. 3 a 4)

Nakoľko sa navrhuje rozšírenie možnosti výkonu funkcie riaditeľa akadémie a zástupcu riaditeľa akadémie aj z radov ďalších odborníkov, najmä z akademického a vedeckého prostredia (právnických fakúlt), je nutné upraviť spôsob odmeňovania týchto osôb.

K bodom 13 až 16 (§ 12, § 13 a § 14)

Navrhovanými zmenami dotknutých ustanovení sa navrhuje precizovať a zjednotiť doterajšiu úpravu odbornej justičnej skúšky. Od prijatia zákona o Justičnej akadémii bolo vykonaných niekoľko novelizácií týchto ustanovení za súčasného rozširovania okruhu osôb, ktoré majú právo vykonať odbornú justičnú skúšku. Všetky tieto zmeny vo výsledku viedli k zneprehľadneniu právnej úpravy. Preto sa navrhuje precizovať cieľ skúšky (či je cieľom overiť pripravenosť na funkciu sudcu, aj keď sa uchádzač z prostredia justície nestáva automaticky sudcom, ale ako justičný stážista sa má ďalej pripravovať na výberové konanie na funkciu sudcu, zjednotiť opravné termíny a zjednotiť používanú terminológiu. Okrem toho pre jednoduchšie plnenie úloh spojených s vykonávaním justičných skúšok sa tiež navrhuje predĺženie funkčného obdobia členov skúšobných komisií z troch rokov na päť rokov.

K bodu 17 (§ 15a)

V záujme posilnenia spolupráce Justičnej akadémie a akademickej obce sa v návrhu zákona upravuje dotačná schéma podporujúca túto súčinnosť.

Spolupráca právnických fakúlt verejných vysokých škôl s akadémiou a s ministerstvom sa navrhuje upraviť po ich vzájomnej dohode za účelom napĺňania predmetu činnosti akadémie a to najmä konzultáciami, návrhmi, realizáciou obsahu pripravovaných vzdelávacích kurzov a aktivít, podľa potrieb a zadania akadémie. Súčasne sa upravuje účel,

podmienky a spôsob poskytovania doplnkových dotácií v pôsobnosti Ministerstva spravodlivosti verejným vysokým školám prostredníctvom vypracovanej metodiky. Tieto dotácie sú určené napríklad na uskutočňovanie akreditovaných študijných programov v študijnom odbore právo, študijných programov zameraných na mediáciu a probáciu, na podporu výskumnej a vývojovej činnosti vysokoškolských pedagógov pôsobiacich v týchto akreditovaných študijných programoch, ale aj na sociálnu podporu študentov.

K bodu 18 (§ 17b)

Vzhľadom na navrhovanú úpravu zákona o rozšírenie rady o nových členov, je potrebné upraviť aj prechodné ustanovenia tak, aby navrhovaná právna úprava zabezpečila dostatočný časový priestor na zvolenie týchto členov Súdnou radou Slovenskej republiky a na vymenovanie ďalších členov ministrom spravodlivosti.

K čl. II

(účinnosť)

Navrhuje sa, aby zákon aj s ohľadom na predpokladanú dĺžku legislatívneho procesu nadobudol účinnosť 1. januára 2025.